

Dyrkingsråd Oleva

0. Dyrkingsmål

Størst mulig totalavling med høgest mulig stivelse.

1. Settepoteter.

Setteavstanden i oppformeringa må være kort, 20-25 cm, for å gi mye settepotet.

Settepotetstørrelsen skal være jevn både i oppformeringa og i dyrkingsåret, maks.10 mm variasjon. Settepotetene må derfor fraksjoneres også for eget bruk. I gjennomsnitt for 3 år, gjennomført på Hveem 1993-95, var det klare utslag på størrelsesfordelinga med å gå ned i setteavstand. Uansett om det var 60, 80 eller 100 g settepotet, var meiravlinga i fraksjonen 40 - 55 mm mellom 700-1000 kg/daa når setteavstanden var 20 cm sammenlikna med 30 cm setteavstand.

Svakheter

- Støtblått
- Sprekker lett
- Ikke fin knollform
- Virus Y
- Tørråte
- Fusarium/Foma
- Fåtallig

Sterke egenskaper

- Bra avling
- Sterk mot rust
- Robust sort
- Rask spiring

For å beregne kg/daa veies minst 20 kg settepotet, som telles. Middelvekta av disse (gram) divideres på radavstand(m) x setteavstand(m).

Eksempel: $60 \text{ g} / (0,80\text{m} \times 0,25\text{m}) = 300 \text{ kg/daa}$.

2. Forbehandling av settepotetene.

Oleva spirer raskt.

Oleva har i lysgroingsforsøk alltid gitt bra betalt for arbeidet med større avling. I gjennomsnitt for 5 år forsøk på Hveem, 1991-95, gav lysgroing ei meiravling på 300 kg pr dekar ved opptak midt i september. Om det ikke blir lagt ned arbeid med lysgroing, er det viktig med ei god oppvarming før setting.

Forvarming:

- Forvarming av potet ved 14-16 °C i 10-12 dager før setting gir 1-2 mm lange spirer.
- Forvarming kan ske ved med varmekanon eller andre varmekilder
 - Halv storkasse gir bedre kontroll enn i full storkasse
 - Partier fra kjølerom treng lengre forvarming.
 - Unngå kondens på knollane
 - Treng god ventilasjon
- Fordeler:
 - mindre risiko for virusmitte med bladlus i settepotet på grunn av tidlig aldersresistens i toppen
 - tidligere nedvisning og bedre mulighet for opptaking ved høg jordtemperatur
 - lettere nedvisning på grunn av tidlig modning
 - Vesentlig rimligere enn lysgroing
- Ulemper:
 - Poteten må settes straks etter forvarming, så snart jorda er klar
 - Hvis jorda ikke er klar til setting, kan spirerne bli for lange.
 - Etter evt. avriving av spirer, skal poteten sårhele i noen dager før setting

3. Vekstskifte og jord.

Det bør ikke være dyrket potet på skiftet de siste 2 åra. Helst bør det være 3 år uten poteter.

4. Jordarbeiding.

Grundig steinfjerning/steinstrenglegging for å få løs jord fri for stein og klump større enn 30 mm ned til minst 15-20 cm jorddybde. Med godt hyppetstyr er det lite å hente på å jordarbeide djupere enn om lag 20 cm. Steinstrenglegging er for lite bruka i Trøndelag. Med godt nabosamarbeid er det ein metode som fleire ville hatt stor glede av.

Til jordarbeidinga er det mange ulike oppfattinger, men trulig er det over tid bedre å bruke ei vanlig kulturharv i stedet for ulike freser og rotorharver, når vekstskiftet ikke er optimalt. Fres/rotorharv år etter år er sannsynligvis negativt for jordstrukturen på de fleste jordarter med et snev av leirinnhold.

5. Gjødsling.

Mengden tilpasses lokale forhold. Etter som det er sparsomt med gjødslingsforsøk i Oleva, blir gjødslingstilrådinga tatt litt på strak arm. Sannsynligvis er det betaling for å gi opp mot 12-14 kg Yara Mila Fullgjødssel 12-5-18 mikro. Gjødslinga bør deles i to med om lag 70-75 kg ved setting og 35-40 kg som delgjødsling omkring 20. juni.

6. Radavstand

Radavstanden må være minimum 75 cm (gjerne 80 cm).

Det er gunstig med "parfårer" der traktorhjula går i breie tomfårer. Radavstanden skal være 85 cm der hjula går og 75 cm midt under traktoren når gjennomsnittsavstanden er 80 cm og traktorens sporvidde 160 cm. Ved ei sporvidde på 150 cm blir radavstanden under hjula 80 cm, med 70 cm avstand midt under traktoren.

7. Setteavstand

Setteavstanden bør være i underkant av 30 cm, uavhengig av settepotetstørrelse, for å få størst mulig avling av Oleva. Dersom areal er en begrensende faktor, kan en gå langt ned mot 20 cm setteavstand. I forsøkene med setteavstand var både brutto og nettoavlinga litt større ved 20 cm enn 30 cm. Men dersom settepoteten koster 3-4 ganger meire enn avlingsverdien pr kg, er det neppe aktuelt å gå særlig under 28 cm ved setting av innkjøpt vare.

Med 50 grams knoller og 80 cm radavstand blir det 250 kg settepoteter pr. daa, og med 80 grams blir det 370 kg pr. daa. *Bruk gjerne store settepoteter. I gjennomsnitt for fem år, var det små forskjeller i nettoavling uansett om det ble brukt 60,80 eller 100 g settepotet. (Se utregningsformel under pkt. 1)*

8. Setting.

Potetene settes når temperaturen i jorda er stabil på om lag 8 °C i 8 cm dybde midt på dagen (kl.12.00), eller i værtype med stigende temperatur i tørr jord, når temperaturen er minst 6 °C.

Beising mot svartskurv. Svartskurv bidrar ofte til å auke problemet med grønne knoller på grunn av høg ansetting. Beising av settepoteten reduserer denne risikoen. Fleire aktuelle midler: Monceren DS, Monceren FS, Rizolex 50 FW og Maxim 100 FS. Monceren DS strøs lagvis i setteren, de tre andre midlene krever eget utstyr på setter eller sorteringsbord.

9. Hypping.

Det er viktig å hyppe grundig etter oppspiring, på 15-25 cm rishøgde før plantene skades av kjøringa. Legg arbeid i innstillinga, kjør parvis og ta i bruk sveiseapparatet når hyppekjæra er for dårlige.

10. Plantevern.

Ugraset bekjempes mekanisk og/eller med kjemiske midler.

Oleva er relativt svak mot tørråte, og det er viktig å være ut til rett tid. Tørråtebekjempinga følger derfor normalt program for tørråtesprøyting. Følg lokal veiledningstjeneste.

11. Vatning.

Hold jevn fuktighet heile veksts sesongen. God fuktighet tidlig er viktig. Potetplanta trenger i gjennomsnitt 3-4 mm vann pr. døgn fra 2 uker etter oppspiring. Ujevn fuktighetstilgang gir stor risiko for flatskurv, vekstsprekker, kolv og andre indre defekter.

12. Høsting.

Potetene må være modne ved opptak, og ha minimum 14 % stivelse. Størrelse: 45-60 mm. Jordtemperaturen bør være minst 8 °C. Riset bør vise modningstegn ved høsting, dvs. gulne. Kan høstes uten risdreping, men pass på tørråtebekjempinga. Dersom det er misstanke om tørråte i åkeren foretas risdreping ca. 10 dager før opptak. Alt bladverk skal drepes, om nødvendig med 2 ganger kjemisk behandling med Reglone eller mekanisk + kjemisk.

13. Opptørking

Potetene tørkes raskest mulig opp, gjerne utendørs i noen timer hvis været er gunstig under tildekking. Heving av potettemperaturen **før** innkjøring på lager er gunstig, men må ikke skje etter at potetene er på lageret. Inne på lageret tørker poteten effektivt opp, ved å ventilere med luft som er litt (0,5 – 1,0 °C) kaldere enn temperaturen i kaldeste potet.

I spesielt vanskelige situasjoner er det mulig å bruke korttidslager av enkel karakter, for å få naturlig opptørking og forsiktig heving av temperaturen i poteten opp til 8 °C. Da må en være nøye med tildekking for å unngå lagergrønt og tiltak for å samle kondens i halm/glavamatter eller tilsvarende.

14. Lagring.

Først forlagring ved samme temperatur eller litt lågere enn knolltemperaturen ved innkjøring. ***Deretter senkes temperaturen gradvis til 4 °C ved levering før jul.*** Men potetene skal ikke lagres ved lågere temperatur enn det som er nødvendig for å hindre groing.